

ANONİM ORTAKLIKLARIN GENEL KURUL TOPLANTILARININ İNTERNET ARACILIĞIYLA YAPILMASI

*Dr. Mustafa İsmail KAYA**

I. Genel Olarak

Anonim ortaklıkların (AO) genel kurullarının (GK) en büyük işlevlerinden birisi, hissedarlar arasındaki iletişimi geliştirmek ve şirketi ilgilendiren kararların çıkmasını sağlamaktır¹. Son yıllarda hayatımızın her alanına giren ve günlük yaşamımıza büyük kolaylıklar getiren modern iletişim araçlarının GK'ların yürütülmesinde kullanılması GK'ya Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) verdiği görevleri yerine getirmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Son yıllarda Avrupa Birliği'nin değişik organlarında da hissedarların internet aracılığıyla bilgilendirilmesi ve internetin GK'nın yapılmasında daha sık kullanılmasının mümkün hale getirilmesi üzerinde durulmuştur². Her ne kadar şuan literatürde, internetin sadece AO'nun GK toplantılarının yapılmasında kısmen kullanılmasından bahsedilse bile, gidişat onu gösteriyor ki; uzak olmayan bir zaman dilimi içinde iletişim bilimindeki gelişmeler, AO'nun GK'larının tamamen internet ortamında yapılmasını mümkün kılacaktır. Gelişmiş ülkelerde bunun altyapısını oluşturmak için çalışmalar yapılmaktadır.

* Niğde Üniversitesi Öğretim Görevlisi.

¹ Yazının bundan sonraki bölümlerinde anonim ortaklıklar AO, genel kurul ise GK şeklinde kısaltılarak yazılacaktır.

² Noack, Hauptversammlung der Aktiengesellschaft und moderne Kommunikationstechnik – aktuelle Bestandsaufnahme und Ausblick, NZG 2003, 241.

Türk hukukçuları arasında da, özellikle son yıllarda, AO'ların GK'sının yapılması sırasında modern iletişim araçlarının kullanılması konusunda tartışmalar yoğunluk kazanmıştır³. Ortak görüş; AO'da GK'nın pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin maddi anlamda belirli bir toplantı yerinde bir araya gelerek yapılmasının zorunlu olduğu şeklindedir⁴. Hukukumuzda özellikle GK'ya davet, GK'nın toplanması gibi hususlarda emredici hükümler getirilmiştir (TTK m. 360, 364, 370 vd.)⁵.

Halbuki özellikle hissedar sayısı binleri bulan büyük AO'larda modern iletişim tekniklerinin, özellikle de internetin, kullanılmasının gelişen çağın şartlarının bir gereği olduğu açıktır. Bunun sonucunda; GK'nın yapıldığı ilin, özellikle de yurtdışındaki, hissedarların GK'ya katılmaları sağlanacak, şirketi ilgilendiren kararların büyük bir çoğunluk tarafından alınması mümkün olacaktır. Böylece GK toplantılarına katılımın sürekli düşmesi kaygısı giderilmiş olacak ve GK'da güç boşluğunun oluşması tehlikesi de önlenilecektir⁶. İnternet aracılığıyla GK'nın yapılması, en önemli ortaklık haklarından olan bilgi edinme ve oy kullanma gibi hakların pay sahipleri tarafından etkin bir şekilde ve fazla bir masrafa⁷ katlanmak zorunda kalınmadan kullanılmasını da mümkün hale getirecektir⁸. Bunun dışında gelişmiş iletişim teknolojisini kullanan ortaklıkların kamuoyundaki imajları da çok pozitif bir şekilde değişecek ve bunlar modern olarak görüleceklerdir.

Şuan yürürlükte olan TTK'ya göre AO'nun GK'sının internet aracılığıyla yapılmasının mümkün olmamasından dolayı bu yazının amacı, GK'nın internet üzerinden yapılabilmesi için yasal düzenleme gereğini ortaya koymayı, internet teknolojisinin GK'da daha etkin bir şekilde kullanılmasının gerekliliğini, faydalarını göstermek ve bunun nasıl olabileceğine dair bir fikir vermektir.

Türk hukukunda sanal GK'nın nasıl uygulanabileceğine dair açıklamalara geçmeden önce yabancı hukuk sistemlerindeki durumu incelemeyi uygun bulmaktayız.

³ Bkz. Kayıhan, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, BATİDER 2003, C.XXII Sa.1; Bilge, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı, AÜEHFD., 2003, C.VII, S.1-2.

⁴ Bkz. Tekinalp. (Poroy/Çamoğlu), 522; Kayıhan, 102; Bilge, 348 .

⁵ Dolayısıyla pay sahipleri TTK. m. 297/7 ile getirilen düzenlemeden faydalanarak esas sözleşmeye bu konuda bir hüküm koyamazlar. Bu konuda bkz. Kayıhan, 86; Moroğlu, Türk Ticaret Kanununa göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 62.

⁶ Güç Boşluğu kavramı için bkz. Poroy, (Tekinalp/Çamoğlu), 377-378.

⁷ Gerçekten de bazen pay sahibinin GK'ya katılmak için yapmak zorunda olduğu masraf hisse senedinden elde edebileceği gelirden daha yüksek bile olabilmektedir.

⁸ Noack, Information-Kommunikation-Entscheidung: Zur Corporate Governance der Hauptversammlung europäischer Aktiengesellschaften, Bonn, 2003.

II. Yabancı Hukuk Sistemlerinde Durum

Özellikle iletişim teknolojisinin geliştiği batı Avrupa ülkelerinde AO'ların GK'sının internet aracılığıyla yapılması uzun zamandan beri yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Bu ülkelerden bazıları son yıllarda Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda gerekli düzenlemeleri yaparak bu konuda somut adımlar atmış durumdadır. Böylece GK'larda modern iletişim teknolojilerinden mümkün olduğunca yararlanılmak istenmektedir. Bu şekilde sanal GK'nın yapılması gibi radikal bir değişikliğe uygulamanın hazır hale getirilmesi amaçlanıyor olsa gerektir. Bu yazımızda öncelikle Almanya, Fransa ve İngiltere'deki konuyla ilgili olan tartışmaları ve hukuki durumu inceleyeceğiz.

1. Almanya

Almanya'da son yıllarda Ticaret Hukuku çevrelerinde en çok tartışılan konulardan birisi de modern iletişim teknolojilerinin AO'nun GK'larında kullanılması ve bunun için hukuki zeminin oluşturulması gereğidir. Özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren bu konudaki tartışmalarda bir yoğunluk göze çarpmaktadır. Alman kanun koyucusu bu görüşleri göz önünde tutarak, 2001 ve 2002 yıllarında çıkardığı iki kanunla Alman hukuk sistemine GK'da internetin kullanımı imkanını getirdi⁹. Bu kanunlarla herşeyden önce Anonim Ortaklıklar Hukuku'nun modernleştirilmesi amaçlanmaktaydı¹⁰. Alman kanun koyucusu Ortaklıklar Hukuku'nda modern iletişim araçlarının kullanılması ile bu amaca ulaşılabilceği varsayımından yola çıkmaktaydı. Her ne kadar bu kanunlar literatürdeki beklentileri tam olarak karşılamasa da, yeni yasaların reform düzeyinde yenilikler getirdiği genel kabul görmüştür¹¹.

Özellikle 2001 yılında çıkarılan ve orijinal ismi "Das Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung (NaStraG)" olan yasa, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nu (AktG) modern iletişim teknolojilerine açan ilk önemli yasa oldu. Bunu 2002'nin yazında çıkarılan Transparenz- und Publizitätsgesetz (TransPuG) yasası takip etti. Bu kanunlar, ortakların GK'ya internet aracılığıyla aktif katılımını amaçlıyordu.

Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun (AktG) m. 25'de yapılan değişiklikle GK'yı toplantıya çağırma elektronik araçlardan yararlanmanın yolu açılmıştır¹². Ayrıca internetin kullanılarak GK'da oy hakkının temsilci

⁹ Noack, NZG 2003, 241, 242; Schwarz, MMR 2003, 23 vd.; Mimberg, ZGR 2003, 21 vd.; Zetsche, 325 vd.

¹⁰ Kaya, Die Vertretung der Aktionäre in der Hauptversammlung der Aktiengesellschaften nach deutschem und türkischem Recht, 2002, 103 vd.

¹¹ Bkz. Noack, NZG 2003, 241 v.d.; Seibert, NZG 2002, 609 .

¹² Kanuna eklenen GK'nın toplantıya çağırılmasının "elektronik yollarla" da mümkün olacağına dair ifade Alman Ortaklar Kanun'unda (AktG) yeni bir çıkarı açmıştır, bkz. Seibert, NZG 2002, 609.

aracılığıyla kullanılmasının sağlanması ve temsil yetkisi verilen kişiye internet aracılığıyla talimat verilmesi Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun (AktG) 117 – 147 paragraflarında yapılan ayrıntılı düzenlemeler sonucunda mümkün hale gelmiştir¹³. Ayrıca daha önce ortaklık ve pay sahipleri arasında yazılı olarak gerçekleştirilen iletişimin, e-mail gibi modern bilgisayar teknolojisinin kullanılarak yapılması gibi yenilikler sisteme girmiştir¹⁴.

Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda yapılan değişikle internet yardımıyla GK'nın yapılmasının mümkün hale gelmesinin pratikteki etkisi de beklendiği gibi büyük oldu. Yapılan bir kamuoyu yoklamasında¹⁵ 2002 yılında 9 tane DAX'a ve 5 tane de MDAX'a kayıtlı büyük şirket GK'larını internet yardımıyla yaptıklarını açıklamışlar, 2003 yılı içinde 14 tane DAX ve 7 tane MDAX'a kayıtlı şirket bunu amaçladıklarını ifade etmişlerdir. Önümüzdeki yıllarda bu sayının artacağı ve şirketlerin büyük kısmının GK'larında internetten istifade edecekleri öngörülmektedir¹⁶. Kanun koyucunun modern iletişim teknolojilerini Paylı Ortaklıklar Kanunu'na (AktG) sokmasından sonra Almanya'daki hukukçular bu konuda görüş açıklamaya ara vermemişler, aksine internetten nasıl daha fazla yararlanılabileceğine dair araştırmalarına devam etmişlerdir¹⁷. Literatürde GK'larda sadece internetten yararlanılması değil, aksine tamamen sanal bir GK'nın gerçekleştirilmesinin mümkün olması gerektiğini savunan görüşler bulunmaktadır¹⁸. Almanya'daki mevcut sistem şimdilik buna elverişli değil, ama tartışmaların yoğunluğuna bakarak bunun uzun olmayan bir süre içerisinde mümkün olabileceğini öngörmekteyiz¹⁹.

2. İngiltere

İngiltere'de hakim görüş hala, virtüel bir GK'nın yapılmasının kanunun, Companies Act 1985 (CA), açık ifadesine uygun düşmediğini savunmaktadır. Bu görüş sahipleri CA m. 366 1. fıkrasında GK'nın ortakların fiziksel olarak bir araya gelerek toplanması ile ilgili bağlayıcı ifadeler bulunduğunu iddia etmekte²⁰. Dikkat çeken bir husus, özellikle son yıllarda iletişim teknolojisindeki gelişmelere ayak uydurmak isteyen

¹³ Kanunun bu ayrıntılı düzenlemelerinden onu takip eden yıl içerisinde istifade eden büyük şirketler olmuştu. Bunlar arasında DaimlerChrysler AG; Deutsche Bank AG; RWE AG; Siemens AG gibi dünya çapındaki şirketler de vardı.

¹⁴ Weber, NZG 2001, 337; Seibert, ZIP 2001, 53; Grumann/Soehlke, DB 2001, 576; Goedecke/Heuser, BB 2001, 369; Happ, WM 2000, 1795; Zetzsche, ZIP 2001, 682.

¹⁵ Bkz. <http://www.sonje-webconsult.de>.

¹⁶ Noack, NZG 2003, 249.

¹⁷ Bu konuda özellikle bkz. Zetzsche, 223 vd.; Schwarz, MMR 2003, 23 vd.; Mimberg, ZGR, 2003, 21 vd.; Bachmann, AG 2001, 635 vd.; Spindler, ZGR 2000, 420; Hüther, AG 2001, 68.

¹⁸ Bkz. Noack, NZG 2003, 249.

¹⁹ Bkz. aynı görüşte Noack, NZG 2003, 249.

²⁰ Bkz. Palmer, Company Law, 1996, Rdn. 7085.

İngiliz şirketleri GK'larında internetten yoğun bir şekilde yararlanmaya ve GK'nın video konferans sistemleri sayesinde yayınlanmasını sağlamışlardır.

İngiliz hukukçuları arasında savunulan görüşlerden bir tanesi de, aslında CA'nın GK'nın ortakların fiziksel katılımı sonucunda yapılması gerektiğine dair bağlayıcı bir hükmün bulunmadığına dairdir. Bu görüşe göre Kanun'un önemsemediği şey, ortakların bizzat kendilerinin GK'ya katılmasıdır, yani özellikle Kanun'un m. 372'de ifadesini bulan ortakların üçüncü kişiler tarafından temsil edilmesine (Proxy Voting) karşı konulmak istenmesidir²¹. Bu görüşü destekleyen önemli mahkeme kararları da mevcuttur²².

İngiltere'de internette GK yapılması ile ilgili yapılan tartışmalar ve bu konuda kanun koyucunun çalışmaları sınırlı kalmaktadır, daha çok modern iletişim teknolojisinin kullanılarak hissedarlarının nasıl daha fazla bilgilendirilebileceği ve haklarını kullanmalarının kolaylaştırılabileceği ile ilgili tartışmalar yapılmaktadır. Bu konuda İngiliz kanun koyucusunun Ortaklıklar Hukuku'nu modernleştirme amacını taşıyan somut yasa tasarıları bulunmaktadır²³.

3. Fransa

İngiltere'nin aksine Fransa'daki hakim görüş, AO'nun GK'sının internette yapılmasının hukuki bir sakıncasının bulunmadığı yönündedir²⁴. Fransız Ortaklıklar Kanunu'nun m. 262-10'a göre şirket sözleşmesinde GK'nın nasıl ve nerede yapılacağı serbest bir şekilde kararlaştırılabilir. Buna göre GK'nın internette yapılabileceğine dair bir düzenleme de şirket sözleşmesine konulacak bir maddeyle öngörülebilir.

Hemen belirtilmesi gerekir ki, Fransız Ortaklıklar Kanunu'nun bu maddesi borsaya kayıtlı olmayan anonim şirketler için geçerlidir. Borsaya kayıtlı bir AO'nun GK'sının internette yapılması mevcut Fransız Hukuku'na göre mümkün değildir²⁵. Fransız Ortaklıklar Kanunu'nun m. 158 al.5'e göre, borsaya kayıtlı bir anonim şirketin GK'yı ortakların fiziksel olarak bir araya gelmesi ile, kural olarak, şirketin merkezinin bulunduğu yerde toplanır²⁶. Bu

²¹ Bkz. Tolley, Company Law, 1996, Rdn. G2002.

²² Bkz. Byng v London Life Association and another, Court of Appeal, Civil Division (1989), 5 BCC 227, Tolley, Company Law, 1996, Rdn. G2002; Palmer, Company Law, 1996, Rdn. 7085.

²³ Orjinal adıyla "Electronic Communications Bill (ECB)" olarak adlandırılan bu çalışma <http://www.parliament.the-stationary-office.co.uk/pa/cm199900/cmbills/004/00004 - a.htm> adresinden okunabilir.

²⁴ Bkz. Klein, RIW 1999, 750 vd.; Kandler, FAZ (Frankfurter Allgemeiner Zeitung) 26.08.1999 sayısı.

²⁵ Halbuki sanal GK'nın en önemli olduğu ve uygulanmasından fayda umulan şirket türü halka açık ve hissedar sayısı büyük olan AO'lardır.

²⁶ Şirket sözleşmesi, şirketin merkezinin bulunduğu yerden başka bir yerde de GK'nın toplanabileceğine karar verebilir.

“yer” kavramı her ne kadar kanunda açıklanmamış bile olsa, bunun sanal bir ortam olamayacağına dair kesin bir kanaat mevcuttur²⁷.

Ayrıca Fransız Ortaklıklar Kanunu'nun m. 167 ve 447, GK'da bir cetvelin oluşturulması ve bunun bütün ortaklar tarafından GK'da imzalanmasını hükme bağlamıştır. Bu emredici hükümler açısından değerlendirildiğinde; Fransız Hukuku'nda borsaya kayıtlı bir anonim şirketin GK'sını internet aracılığıyla yapması şimdilik mümkün görülmemektedir, ancak diğer batı Avrupa ülkelerindeki hukuki gelişmeler karşısında Fransız Hükümeti de bu konuda çalışmalar başlatmış durumdadır²⁸. Uzak olmayan bir süre içinde Fransız Hukuku'nun da modern iletişim teknolojisinin GK'nın yapılması ve yürütülmesi amacıyla kullanılacağı öngörülebilir.

III. Türk Hukuku'nda Sanal GK

Batı Avrupa ülkelerindeki yoğun tartışmalara karşın Türk literatüründe AO'ların GK'larının kısmen veya tamamen internet ortamında yapılması konusunun yeterince tartışıldığı söylenemez. Halbuki iletişim teknolojisinin son yirmi yıldaki hızlı gelişimi, bir çok alanda olduğu gibi²⁹, AO'nun GK'sının internet aracılığıyla yapılması konusunda da büyük imkanlar sağlıyor.

İnternet büyük zahmetlere katlanmadan herkesin herkesle iletişim kurabildiği bir iletişim aracı olarak günlük yaşamımızdaki yerini çoktan almış durumdadır³⁰. İnternet modern insanın belli bir konuda araştırma yapma, bilgi edinme ve karar alma sürecinde başvurduğu en önemli araçlardan biri haline gelmiştir. Günümüzde artık sadece belli bir büyüklüğe erişmiş şirketler bünyelerinde iletişim teknolojisinin getirdiği yeniliklerden istifade etmiyorlar, aksine toplumun hemen tüm kesimleri bu teknolojiyi kullanıyorlar. Özellikle alım gücü yüksek ve şirketlerden hisse satın alacak kadar modern yatırım araçlarına ilgisi olanlar ev veya işyerlerinde internet kullanıcısı durumundalar.

1. Sanal GK'nın Geçerliliği

TTK m. 360 “Pay Sahipleri; organların tayini, hesapların tasdik ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine müteallik haklarını umumi heyet toplantılarında kullanırlar” şeklindedir. Kanunun özellikle m. 364 vd. ve m.

²⁷ Hasselbach/ Schumacher, ZGR 2000, 284.

²⁸ Fransız Hükümeti 1 Eylül 1999 yılında Bakanlar Kurulu'na “Dijital Kodların Kullanılması” ile ilgili bir tasarı sunmuştur. Bununla birlikte Fransız Şirketler Kanunu'nun değişik maddelerinde bulunan imza zorunluluğunun artık elektronik yollarla da gerçekleştirilmesi sağlanmak istenmiştir.

²⁹ İnternetin elektronik ticaret, yatırım danışmanlığı ve kıymetli evrak alanında kullanımı da son yıllarda büyük gelişme göstermiştir. Bu konuda bkz. Turanboy, Varaksız Kıymetli Evrak; Evraksız Kıymetli Evraka veya Kıymet Haklarına doğru, BATİDER 1988, C.XIV, S.3; Kayıhan, 79 vd.

³⁰ Bkz. Kayıhan, 84 vd.

370 vd. GK'nın nasıl yapılacağına dair hükümlere rastlanmaktadır. Bütün bu maddeler incelendiğinde, kanun koyucunun ortakların haklarını maddi olarak bir araya gelerek oluşturdukları klasik bir GK'da kullanmalarını amaçladığı görülmektedir³¹. Henüz iletişim teknolojisinin emekleme devresinde olduğu ve internetin hayal bile edilemeyeceği bir dönemde yapılan TTK'nın, GK'nın internet aracılığıyla yapılmasıyla ilgili bir hüküm bulundurması zaten mümkün değildi. Bundan dolayı kanunda ortakların maddi olarak bir araya gelmeleri ve bu şekilde GK'nın yürütülmesiyle ilgili hükümlerin bulunması doğaldır.

Mevcut hukuki duruma rağmen, özellikle büyük şirketlerin son yıllarda GK'larında interneti giderek daha çok kullanmaları ile ilgili herhangi bir itiraz yapılmamaktadır, çünkü bunun gelişen iletişim teknolojisinin ve modern toplumsal yaşamın bir gereği olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Pay sahiplerinin GK toplantılarına katılımını ve katkılarını geliştirebilmek için internetten yoğun bir şekilde istifade etmek aklın gereğidir.

Bundan dolayı bizde de geç kalınmadan gerekli adımlar atılmalıdır. Kanun koyucunun TTK'nın reform çalışmaları sırasında iletişim teknolojisindeki gelişmelere açık olması gerekmektedir³². Öncelikle GK'ya davet ve GK'nın yürütülmesi esnasında elektronik iletişim araçlarının kullanılmasının mümkün hale getirilmesi amacıyla özellikle TTK m. 360, 364, 368, 370 vd. gerekli değişikliklerinin yapılması gerekmektedir³³. Ayrıca TTK m 360/II ve III'da öngörülen temsil yetkisinin verilmesinde yazılı şeklin ortadan kaldırılması, internetin kullanılarak GK'da oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasının sağlanması ve temsil yetkisi verilen kişiye internet aracılığıyla talimat verilmesi mümkün hale getirilmelidir³⁴.

Bunun dışında bir GK'nın tamamen internet ortamında yapılabilmesi için gerekli yasal çalışmalara ağırlık verilmelidir. Bundan dolayı gerekli teknik altyapıyı oluşturmuş AO'lar esas sözleşmelerine bir hüküm koyarak

³¹ Alman AktG m. 118. TTK'nın m. 360'ye çok benzer ifadeler içermektedir. Alman literatüründe savunulan bir görüş, bu maddenin bütün ortakların bir araya gelmeleri gerektiğine dair bir sonuç çıkarılamayacağını savunur. Alman kanun koyucusu AktG m. 118'deki bu açık ifadeyi, ileride meydana gelecek toplumsal ve teknolojik değişiklikler karşısında maddenin uygulanabilirliğini sağlamak için bilinçli bir şekilde seçmiş olabilir. Karş. Hasselbach/Schumacher, ZGR 2000, 259, 260; Hüffer, AktG, 4. Basım, 1999, §118 Rdn. 10.

³² Bu yazının amacı daha çok, sanal ortamda yapılacak bir GK ile ilgili olduğundan, GK'da internetten kısmen nasıl yararlanılabileceğine ve bu konuda yapılması gereken kanuni değişiklikler ayrıntılı olarak incelenmeyecektir.

³³ Bunun için Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun modernleştirme amacıyla 2001 yılında gerçekleştirilen NaStraG'i incelemek faydalı olacaktır.

³⁴ Bkz. Bilge, 346 vd.

GK'larını sanal bir ortamda yapabilmelidir³⁵. Bu durumda ortaya çıkacak kötüye kullanmaların önüne geçmek için tedbirler almak ve GK'nın virtüel olarak yapılmasını sıkı şartlara bağlamak akılcı olacaktır³⁶.

2. Sanal GK'ya Katılma

Sadece klasik olarak yapılan bir GK'da değil, aksine sanal alemde yapılan bir GK'da da en önemli öncelik, pay sahiplerinin haklarının korunmasıdır. Burada da GK'ya katılma ile ilgili kanunun belirleyeceği belirli usul şartlarına riayet edilmesi gerekmektedir. Bu durumda dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan birisi, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile hükümet komiserinin³⁷ belirli bir mekanda GK'nın yapılması sırasında bir araya gelmeleridir³⁸. Böylece GK'ya katılmak isteyen pay sahipleri ve bunların temsilcileri gerekli teknik altyapının tamamlanmasıyla GK toplantılarına internet üzerinden katılması sağlanabilecektir. Ortaklara bu şekilde, bir yandan GK'yı takip etme ve toplantılardaki gelişmeleri izleme imkanı sunulurken, diğer yandan şirketin web sitesinde şirket yönetimi ile ilgili istatistiki bilgiler ve raporlara ulaşmaları konusunda da yardımcı olunabilir.

TTK m. 371 "Aksine esas mukavelede hüküm olmadığı takdirde umumi heyet, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplantıya davet edilir" hükmünü ihtiva etmektedir. Görüldüğü gibi toplantı yerinin esas mukaveleyle belirlenebilmesi mümkündür. Kanımızca sanal GK'nın da şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılması, GK'nın organize edilmesi ve teknik olarak kontrol edilebilmesi açısından yararlı olacaktır³⁹.

3. Sanal GK'ya Katılma İmkanları

Sanal GK'nın yapılması ile ilgili aklı gelen önemli sorulardan birisi, internet kullanma imkanı olmayan ortakların GK'ya katılma haklarının ihlal

³⁵ Karş. Kayıhan 103, 104.

³⁶ Örneğin sadece belli bir büyüklükte olan ortaklığa sanal GK yapma hakkı tanımlanabilir. Ayrıca bu ortaklıklardan GK'da meydana gelebilecek teknik arıza riskinin minimuma düşürülmesi için gerekli tedbirleri almaları istenebilir.

³⁷ TTK m. 378'in 297'ye yaptığı atıf sonucu Sanayi ve Ticaret Bakanlığı komiseri de klasik anlamda toplanacak bir GK'nın yürütülmesinde bulunmak zorundadır.

³⁸ Alman Hukuku'nda en azından yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile birlikte noterin de belli bir mekanda bir araya gelme zorunluluğundan söz edilmektedir.

³⁹ Her ne kadar sanal GK'da pay sahiplerinin bir araya gelme zorunluluğu olmasa da yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile hükümet komiserinin maddi olarak belirli bir yerde bir araya gelmeleri ve GK'yı organize etmeleri gerekmektedir. TTK m. 371 burada önemini korumaya devam ediyor. Nasıl klasik olarak yapılan bir GK'da şirket merkezi toplantı yeri olarak tercih ediliyorsa, sanal alemde gerçekleştirilen GK'da da şirket merkezi organize sorunlarının üstesinden gelmek ve ortaya çıkacak aksaklıkların giderilmesi açısından tercih edilmelidir.

edilip edilmediğidir⁴⁰. Her ne kadar ülkemizde son yıllarda internet kullanımını önemli ölçüde yaygınlaştırmış olsa da, henüz modern iletişim araçlarını kullanmayan kişilerin varlığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Buna rağmen önümüzdeki yıllarda internet kullanımının günlük hayatımızda yaygınlaşacağını söylemek kehanet olmasa gerektir. Özellikle internetin pay senedi alım-satımında daha sık bir şekilde kullanılacağı, dolayısıyla modern yatırım araçları ile ilgilenenlerin büyük ölçüde internet kullanıcısı olacağı söylenebilir⁴¹.

Ayrıca pay sahiplerinin GK toplantılarına katılmak için yaptıkları harcamaları düşünecek olursak, sanal bir GK toplantısına katılma uğruna katlanacakları zahmetin ve yapacakları masrafın gerçekte fazla olmadığını görürüz⁴². Nihayetinde evinde veya işyerinde internete girme imkanı olmayan pay sahipleri, son yıllarda sayısı oldukça fazlaşan internet cafelerden sanal bir GK toplantısına katılabilirler. Bunun için yapılan harcama, çok uzakta olan bir GK toplantısına katılmanın yanında çok cüz'î kalacaktır⁴³.

IV. Sanal GK'ya Katılmanın Kontrol Edilmesi

Sanal bir GK toplantısında karşılaşılabilecek önemli sorunlardan birisi de, GK toplantısına katılmaya hak kazananlar dışındaki kişilerin ve grupların katılımını önlemektir. Bugünkü iletişim teknolojisinin gelmiş olduğu noktaya baktığımızda sanal GK toplantılarını bu kişi ve gruplara kapatmanın mümkün olduğunu görüyoruz. Bunun için, ortaklığın gerekli teknik altyapıyı oluşturması ve bu amaçla geliştirilmiş bulunan bilgisayar programlarını kullanması gerekmektedir.

1. GK Toplantısına Davet

Şuan yürürlükte olan TTK'nın GK'ya davet ile ilgili hükümlerinde yazılı şekil şartı aranmaktadır. TTK m. 368 gereğince gerçi GK'ya davetin şekli, şirket sözleşmesinde belirlenebilmektedir, ama davetin TTK m. 37'de belirtilen gazete ile ve toplantının yapılmasından en az iki hafta önce yapılması gerekmektedir. Yine aynı maddeye göre, nama yazılı olan pay sahipleriyle, önceden şirkete bir hisse senedi tevdi ederek ikametgahını bildiren pay sahiplerine, taahhütlü mektup gönderilmesi suretiyle toplantıya davet edilirler⁴⁴. Oy haklarını temsilci aracılığıyla kullanmak isteyen

⁴⁰ Bkz. Riegger/Mutter, ZIP 1998, 637, 638; Schaaf, Die Praxis der Hauptversammlung, 2. Aufl., 1999, Rdn. 918; Hüffer, AktG, §118 Rdn. 12.

⁴¹ Bkz. Kayıhan, 84.

⁴² Bkz. Noack, ZGR 1998, 592, 597.

⁴³ Bkz. Gross/Albertus, Sayı 8/1999, 43.

⁴⁴ SerPK'nın 11/VI hükmüne göre; TTK'nın bu maddesi nama yazılı olarak ihraç edilmiş olup da, borsalarda veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda devamlı işlem gören hisse senetlerine sahip olan pay sahiplerinin GK'ya davet edilmesinde uygulanmaz.

ortakların bu yetkiyi verecekleri kişinin GK'ya katılımını sağlayabilmek için bir temsil yetkisi belgesi düzenlemeleri gerekmektedir (TTK m. 360/III).

Sanal GK'ya davet için modern iletişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır. Bu öncelikle TTK m. 37/IV'de yapılacak bir değişiklikle gerçekleştirilebilir. Böylece "Türkiye'ye ait sicil kayıtlarını ilana mahsus gazete" klasik anlamda gazete olarak anlaşılmayacak, aksine bu sicil kayıtlarının elektronik yollarla da ilanı mümkün olacaktır⁴⁵. Bunun için TTK m. 37/IV'de ilanın elektronik yollarla da yapılabileceğine dair bir hüküm konması yeterli olacaktır. Bunun dışında, GK'yı yapacak olan ortaklık kendi web sitesine bir metin eklemek suretiyle hissedarları GK'ya davet edebilir. Ayrıca e-mail adresi şirket tarafından bilinen pay sahipleri e-mail yoluyla GK'ya davet edilebilirler⁴⁶.

2. Dijital Kodların ve Güvelik Sertifikalarının Kullanılması

GK toplantılarının sanal olarak yapılabilmesi için öncelikle internet üzerinden GK'ya katılacak şahısların kimliklerinin tam olarak belirlenebilmesi, toplantıya katılmaya yetkisi olmayanların sisteme girmelerinin engellenebilmesi ve bilgi akışının güvence altına alınabilmesi için gerekli olan altyapının oluşturulması zorunluluğudur. İletişim teknolojilerindeki gelişmeler bunu teknik olarak problem olmaktan çıkarmıştır⁴⁷.

Modern iletişim dünyasında dijital kodların kullanılması, birbirleriyle elektronik yollarla ve özellikle internet üzerinden iletişim kurmaya çalışan kişilere belirli bir güven ortamı sağlamayı amaçlamaktadır⁴⁸. Dijital Kod, iletişim kurulan kişinin, gerçek kişi olup olmadığı ve vasıfları konusundaki yanlışlığı önlemek için ona verilen bir kodu ifade eder. Bu kodun verilmesi sırasında belirli bazı güvenlik kurallarına riayet edilmesi ve kodun sadece o kişi tarafından kullanılması için önlemler alınması gerekmektedir. Bu şekilde pay sahipleri sanal GK toplantılarına katılırken kendisine daha önce ortaklık tarafından verilen bu kod ve şifreleri (PIN) ve bununla birlikte işlem numaralarını (TAN-Transaktionsnummer) kullanacaklardır. Böylece GK'ya katılmaya hak kazanmış kişilerin dışındaki kimselerin GK'ya katılması önlenebilecektir.

⁴⁵ NaStraG ile "Elektronik Sicil Gazetesi" Alman Paylı Ortaklıklar Hukuku'na da girmiştir (m. 25 AktG). Alman Elektronik Sicil Gazetesi'ne bakmak için: <http://www.cbundesanzeiger.de>

⁴⁶ Karş. Almanya'da 2001 yılında yürürlüğe giren NaStraG ile hissedarların elektronik iletişim medyaları ile GK'ya davet edilmeleri mümkün hale gelmiştir. Bkz. Riegger, 206; Kayıhan, 87.

⁴⁷ Özellikle elektronik ticaretin bu konuda sağladığı tecrübelerden istifade edilmesi yerinde olacaktır.

⁴⁸ Dijital Kod konusu için bkz., Rossnagel, MMR 1998, 75 vd.; Rossnagel, NJW 1999, 1592; Geis, NJW 1997, 3000 vd.; Schumacher, CR 1998, 713 vd.

Bu dijital kodlar özel yazılım programlarının kullanılması sayesinde oluşturulmaktadır ve dosyaların aktarımı sırasında dosyaya iliştilmektedir. Aynı yazılım programının kullanılması sayesinde dosyanın alıcısı, dosyaların kim tarafından gönderildiği konusunda kesin bir bilgiye sahip olabilir. Gelen dosyaların kim tarafından gönderildiği ve bu süreç içerisinde hiç bir değişime uğramadığına, kullanılacak bu yazılım sayesinde emin olunulabilir.

Ayrıca https:// uzantılı olarak hazırlanacak bir web sitesi aracılığıyla ve shtml uzantılı bir web sayfasında GK toplantısının yapılması daha güvenli olabilecektir. Bu işlemin amacı; kullanıcılara, yani GK toplantısı için siteye bağlanana, güvenlik sertifikası yüklemeyi ve bağlananların kimliklerini elde etmeyi sağlar. Böylece GK toplantısına katılan üyelerin kimlikleri ve bilgisayarları sisteme kaydolur. Güvensiz ve GK'nın selametini bozabilecek kişilerin kimlikleri tesbit edilebilecektir.

Gerçi günümüzde iletişim teknolojisindeki koruma yöntemlerinde geline nokta ümit verici bir durumda, ama bütün elektronik iletişim yöntemlerinde olduğu gibi burada da yetkisi olmayan kişilerin (Hacker) sisteme müdahaleleri tam olarak önlenemez. Fakat bu riskin de olduğundan daha fazla büyütülmemesi gerektiği kanısındayız. Klasik olarak yapılan bir GK'da da nihayetinde bütün riskler ortadan kaldırılamamaktadır. Orada da yetkisiz kimselerin GK'ya değişik şekillerde, gerçekleri manüpile ederek, katılması mümkün olabilmektedir.

V. Cetvel (TTK m. 376)

1. GK Toplantılarında Elektronik Bir Cetvelin Kullanılması

TTK m. 376'da öngörülen cetvelin elektronik olarak düzenlenmesi sanal alemde yapılacak bir GK'nın işlemesi için önem arz etmektedir. Bunun için TTK m. 376 değiştirilerek GK'da elektronik cetvelin mümkün kılınması gerekir. Bu şekilde GK'da hazır bulunan pay sahibi veya temsilcilerinin ad, soyad ve pay miktarları bunların kendilerine verilen dijital kodları ve şifreleri kullanarak internet üzerinden yapılan sanal GK'ya katılmaları ile birlikte, toplantı boyunca, elektronik cetvele eksiksiz olarak kaydedilmesi mümkün olacaktır. Böylece GK'yı internet üzerinden takip eden diğer ortaklar da kaç kişinin o sırada GK'da olduğu ve bunların pay miktarı hakkında bilgi sahibi olabileceklerdir.

2. Başkanın İmzası

TTK m. 376 cetvelin GK başkanı tarafından imza edilmesi şartını koşmaktadır. Bunun sağlanması için GK'nın bitiminden sonra bilgisayardan çıktısı alınan cetvelin başkan tarafından imza edilmesi sağlanabilir⁴⁹. Ayrıca

⁴⁹ TTK m. 376'da öngörülen cetvele toplantı reisinin ne zaman imza atacağına dair açık bir hüküm bulunmasa da bunun GK esnasında gerçekleşmesi gerektiği kanısındayız. Bkz. Poroy, 381. Alman Hukuku'nda imzanın zamanı konusu tartışmalıdır. Bkz. Hüffer, AktG, §130 Rdn.

artık günümüzde sıkça kullanılan elektronik imza ve bu imzaların güvenilirliğini temin eden yetkili onay kurumları sanal GK'da tutulan cetvelin GK başkanı tarafından imza edilmesini olanaklı hale getirmektedir.

VI. Sanal GK Toplantısında Konuşma ve Oy Hakkının Kullanılması

Ortakların GK toplantısında en önemli haklarını; soru sorma, konuşma ve oy hakkı oluşturmaktadır. Bu hakların yapılacak virtüel GK'da da kullanılması gerekmektedir.

1. Ortakların Sanal GK'da Soru Sorma ve Konuşma Hakkı

GK'da ortakların birbirleriyle iletişim kurabilmesi, birbirlerini etkilemesi ve bu şekilde kendilerine uygun kararların çıkması açısından soru sorma ve konuşma hakkının büyük önemi vardır. Sanal alemde yapılacak bir GK'nın önemli dezavantajlarından birisi, ortakların bu iletişimi direkt olarak kuramamasıdır. İnternet üzerinden yapılacak bir GK'da pay sahiplerinin konuşma ve soru sorma haklarını tam olarak gerçekleştirebilmeleri için teknik zorluklar henüz tam olarak giderilebilmiş değildir⁵⁰. Gerçi burada ortakların düşüncelerini elektronik posta yolu ile ifade etmeleri ve bu şekilde diğer pay sahipleriyle ortak noktalarda buluşmaları mümkündür⁵¹. Bunun dışında, ortaklığın web sitesinde pay sahiplerinin bir fotoğrafları adlarının yanına konularak telefonla GK toplantısına katılımları sağlanabilir. Bu durumda GK'da telefon aracılığıyla konuşan pay sahibi diğer ortaklar tarafından görülmeyecek, dolayısıyla klasik olarak yapılan GK'da olduğu gibi diğer ortakları vücut diliyle ikna etme şansı olmayacaktır.

Kanımızca iletişim teknolojisindeki gelişmeler uzak olmayan bir zaman içerisinde ortakların sadece yazılarak değil, aynı zamanda birbirleriyle konuşarak da fikir alışverişinde bulunmalarını mümkün hale getirecektir. Özellikle bir web kameraya (webcam) sahip olan hissedarların GK toplantılarına katılmaları sırasında diğer ortaklar tarafından görülecek. Bu maddi anlamda pay sahiplerinin bir araya gelerek yaptıkları klasik bir GK'daki konuşma hakkına eşdeğer olacaktır⁵².

2. Ortakların Sanal GK'da Oy Haklarını Kullanması

Ortakların GK'daki diğer önemli hakkı oy hakkıdır. Oy hakkı, pay sahibinin en geniş anlamda şirket yönetimine katılmasını sağlar. Bu şekilde

26; Semler, in: Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Bd. IV, Aktiengesellschaft, 2. Basım 1999, §36, Rdn. 28; ayrıca Eckardt, Gessler/ Eckardt/ Hefermehl/ Kropff, §129 Rdn. 16.

⁵⁰ Bu konuda şüphesiz hukuki engeller de mevcuttur. Sanal GK'da konuşma ve soru sorma hakkının gerçekleştirilebilmesi için TTK'nın reformize edilmesi gerekmektedir.

⁵¹ Bkz. Kayıhan, 99.

⁵² Bkz. Zuther, Semler/Vorhard, Arbeitshandbuch für die Hauptversammlung, 1999, Rdn. I B 588, 589.

ortak, şirketin geleceği ve izleyeceği stratejiler konusunda karar alınması sürecine katılmış olmaktadır. Bu hak ortaklara TTK m. 360'da verilmiştir. Bu maddenin metninden de anlaşılacağı gibi anonim ortaklıklarda pay sahibi oy hakkını ancak GK içinde kullanabilir. Hakim görüş, oy hakkının kullanılabilmesi için maddi anlamda toplanacak bir GK'ya katılma şartının olduğunu, dolayısıyla, mektupla veya yazılı oy verme suretiyle oy hakkının kullanılamayacağı yönündedir⁵³.

Özellikle hissedar sayısı binleri bulan ortaklıklarda pay sahipleri GK'ya katılmanın zahmetine ve masrafına katlanmak istemedikleri için GK'ya katılmamakta ve bir güç boşluğunun doğmasına sebep olmaktadır⁵⁴. Dolayısıyla AO'yu ilgilendiren çok önemli kararlar GK'da küçük bir azınlığın oyu ile alınmış olmaktadır. 1994 yılında hukuk sistemimize, oy hakkının kurumsal olarak temsil edilebilmesi yolunu açan Sermaye Piyasası Kurulu'nun IV/8 nolu tebliği yürürlüğe girmiştir. Buna göre, pay sahiplerinin oy hakları, onlara yapılan çağrı yoluyla toplanabilmekte ve GK'da temsil edilebilmektedir⁵⁵. Oy hakkının kurumsal olarak temsil edilmesinin sağladığı faydanın bir benzerini sanal GK'nın da sağlayacağı öngörülebilir. Böylece TTK'nın pay sahiplerine verdiği en önemli haklardan olan oy hakkının halka açık anonim ortaklıkta da önemini koruması ve bu hakkın hissedarların çoğunluğu tarafından zahmetsiz bir şekilde kullanılması mümkün olabilecektir⁵⁶.

Sanal GK'da ortakların oy kullanması maddi olarak pay sahiplerinin bir araya gelerek gerçekleştirdikleri GK'da oy kullanmasından büyük bir farklılık arz etmemektedir. Aslında internet aracılığıyla oy kullanılması durumunda bugün GK'larda karşılaşılan bir çok problem de kendiliğinden çözülmüş olacaktır. Mevcut durumda oy pusulalarının dağıtılması,

⁵³ Teoman, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, 7 vd.

⁵⁴ Bkz. Poroy, (Tekinalp/Çamoğlu), 377.

⁵⁵ GK'larda ortaya çıkan güç boşluğunu önleyebilecek ve kararların çoğunluk tarafından alınmasını sağlayabilecek olan Sermaye Piyasası Kurulu'nun IV/8 nolu tebliğinin uygulanmasında internetin kullanılması oy hakkının kurumsal temsiline büyük bir işlerlik kazandıracaktır. Bkz. Bilge, 346 vd.

⁵⁶ Almanya'da uzun yıllardan beri GK'ya katılımın giderek azalması ve hissedarların oy haklarını kullanmamasının sonucu olarak GK'larda oluşan güç boşluğuna çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Alman kanun koyucusu yıllardan beri literatürde süregelen bu tartışmaları göz önünde tutarak NaStraG ile pay sahibinin GK'ya online katılmak suretiyle GK'da bulunan oy hakkı temsilcisi denilen kişi aracılığıyla oyunu kullanabilmesini mümkün kılmıştır. Dikkat edilmesi gereken husus: burada pay sahibi oy hakkını bizzat kendisi değil, aksine bir başka kimseye kullandırmaktadır. Fakat internetin burada sağladığı fayda gözardı edilmeyecek kadar büyüktür, çünkü pay sahibi GK'ya online katıldığı için GK'ya izleyebilecek ve GK'daki gelişmelerden anında haberdar olabilecektir. Pay sahibi GK'daki gelişmelere göre her zaman daha önceki fikrini değiştirmek suretiyle oyunun yönünü yeniden belirleyebilecek ve bunu oy hakkı temsilcisine talimat vererek kullanılmasını sağlayabilecektir.

toplantısı, her gündem maddesi için oy kullanılması ve oyların sayılması büyük bir zaman ve emek kaybına yol açmaktadır.

Elektronik yollarla oy kullanılması hem çok daha kolay hem de zaman açısından daha hızlı bir neticeye ulaşmasını sağlayacaktır. Oyların kullanımından bir kaç saniye sonra bile ortaya çıkacak neticeyi görmek bu şekilde mümkün olabilmektedir.

VII. GK'nın Yürütülmesinde Düzenin Sağlanması

GK'un internet aracılığıyla yapılmasının önemli faydalarından birisi de, GK'nın düzenli bir şekilde yürütülmesi ve disiplinin sağlanması hususunda sağlayacağı katkılar olacaktır. Bu şekilde GK toplantısını yönetmek için seçilen kişi (başkan) söz hakkı isteyen ortağa sadece bir tuşa dokunarak söz hakkı verebileceği gibi, yine aynı şekilde toplantının düzen ve selametini bozan ortakların konuşmalarını engelleyebilir⁵⁷. Toplantının düzenini bozmakta ısrar eden ortakların toplantının selameti açısından AO'nun web sitesine belli bir süre girmelerine yasak koyabilir⁵⁸.

Özellikle belli bir karara muhalefet etmek isteyen ortakların yol açtıkları kaosu önlemek ve ortakların haklarını kullanırken GK'nın düzenini bozmamaları açısından internet üzerinden yapılacak bir GK'da başkanın bugünkünden çok daha fazla imkanları olacaktır.

VIII. Sonuç

İletişim teknolojisindeki akıllara durgunluk veren gelişmeler ve internetin hayatımızın önemli bir parçası olması ile önümüze yeni ufuklar açılmış bulunmaktadır. Dünyanın her tarafındaki insanların çok düşük bir masrafla ve çok zahmetsiz bir şekilde birbirleriyle iletişim kurabilmeleri artık olağan hale gelmiştir.

Bu gelişmeler internetin ve diğer modern iletişim araçlarının AO'ların GK'sının yapılması amacıyla da kullanılabilmesi konusunda gündeme getirmektedir. Bunun gerçekleşmesi ile bugün GK'larda karşılaşılan bir çok problem kendiliğinden çözülebileceği gibi, GK'ların gerçek işlevlerine kavuşmasına da önemli katkıları olacaktır. Özellikle binlerce ortağı olan halka açık AO'larda GK toplantılarında ortakların çoğunluğunu toplayabilmek oldukça zor olmaktadır. GK'nın uzak bir yerde olması, GK'ya katılımın sağlayacağı faydanın, yapılacak masrafa göre daha düşük olması gibi nedenlerle ortaklar GK'lardan uzak durmaktalar. Bunun da AO'nun işleyişi konusunda bir çok sakıncaları bulunmaktadır.

⁵⁷ GK başkanı esas sözleşmede tayin edilebileceği gibi sanal alemde yapılan GK'da da seçilebilir.

⁵⁸ Bu klasik anlamda yapılan bir GK toplantısından çıkarılma ile aynı sonucu doğurur. Pay sahiplerinin haklarının korunması açısından esas sözleşmeyle ortağın ne zaman ve hangi şartlar altında ortaklığın web sayfasına girmesinin yasaklanacağı konusu düzenlenmelidir.

Bu yazıyla internet aracılığıyla bir GK'nın yapılmasının ve yürütülmesinin bizim hukukumuz bakımından de lege lata mümkün olmadığını gördük. Her ne kadar incelediğimiz yabancı hukuk sistemlerinde bu aşamada sanal GK'nın yapılamayacağını tespit etmiş olsak da, özellikle Almanya'da son yıllarda köklü reformların yapıldığını ve bu konuda yeni düzenlemelerin yapılma azminin var olduğunu görmüş olduk. Almanya'da NaStraG ve TransPuG ile AO'ların GK'larında modern iletişim araçlarının kullanılması Alman Paylı Ortaklıklar Hukuku'na girmiş durumdadır.

Ülkemizde henüz AO'nun GK'sının internet aracılığıyla yapılması konusunda ciddi çalışmalar yapılmamıştır. Batı Avrupa ülkelerinde modern iletişim teknolojisine gösterilen ilginin hukukçularımız ve kanun koyucumuz tarafından da gösterilmesi modern bir hukuka sahip olmamız açısından son derece önemlidir.

Dünyadaki küresel gelişmeler ve iletişim teknolojisinin bugün geldiği nokta, hukuk sistemimizin modernleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Gerçekten de artık bazı şirketler yeryüzünün değişik ülkelerinden, yüz binleri bulan hissedar sayısına ulaşıyorlar. Büyük masraflara ve zahmetlere katlanmadan ortağı olduğu şirketin kaderinde rol alabilmesi için pay sahiplerine verilebilecek imkanlardan biri de, virtüel olarak gerçekleştirilen bir GK'ya katılarak oy kullanmasının mümkün hale getirilmesidir.

TTK'nın reformize edilmesi aşamasında, öncelikle, GK'ya davette, GK'nın yürütülmesinde, oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasında, ve pay sahibi ile ortaklık arasındaki iletişimde elektronik medya araçlarının (e-mail gibi) kullanılmasının önü açılmalıdır. Böylelikle GK'larda internetin kullanımı esnasında karşılaşılabilecek sorunlar pratikte gözlemlenebilecek ve toplumun internet aracılığıyla GK'ya alışması sağlanacaktır. Fakat nihai amaç sanal GK'nın yapılmasıdır. Bu reform çalışmaları sırasında, sanal GK için gerekli olan teknik altyapıyı oluşturan AO'ya esas sözleşmelerine bir hüküm koyarak GK'larını internet aracılığıyla yapmalarına izin verilmelidir.

Kaynakça

Bachmann, Gregor; Verwaltungsvollmacht und „Aktionärsdemokratie“ – Selbstregulative Ansätze für die Hauptversammlung, AG 2001, 635 vd.–

Bilge, Mehmet Emin; Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede internetin Kullanımı, AÜEHFD 2003, C. VII, S. 1-2.

Eckardt/ Gessler/ Hefermehl/ Kroppf; Aktiengesetz §129 München 1994.

Geis, Ivo; Die digitale Signatur, NJW 1997, 3000 vd.

Goedecke, Claus/Heuser, Friederike; NaStraG: Erster Schritt zur Eröffnung des Aktienrechts für moderne Kommunikationstechniken, BB 2001, 369.

Gross/Albertus; “Hauptversammlung per Internet?” Forschungsmagazin der Friedrich Schiller-Universität Jena, Sayı 8/1999, 43.

Grumann, Marc-Olaf/Soehlke, Raphael; Namensaktie und Hauptversammlung, DB 2001, 576.

Happ, Wilhelm; Namensaktiengesetz – NaStraG oder der Einzug der Informationstechnologie in das Aktienrecht, WM 2000, 1795.

Hasselbach, Kai/Schumacher, Stephan; Hauptversammlung im Internet, ZGR 2000, 259,260.

Hüffer, Uwe; AktG, 4. Basım, München 1999.

Hüther, Mario; Namensaktien, Internet und die Zukunft der Stimmrechtsvertretung, AG 2001.

Hüther, Mario; Aktionärsbeteiligung und Internet Köln 2002.

Kaya, Mustafa I.; Die Vertretung der Aktionäre in der Hauptversammlung der Aktiengesellschaften nach deutschem und türkischen Recht, Konstanz 2002.

Kayhan, Saban; Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Internet, BATİDER, 2003, C. XXII Sa. 1.

Klein, Christian; Änderung des französischen Gesellschaftsrechts – die vereinfachte Aktiengesellschaft (SAS) als Einmangengesellschaft, RIW 1999, 750 vd.

Mimberg, Jörg; Schranken der Vorbereitung und Durchführung der Hauptversammlung im Internet – die Rechtslage nach dem Inkrafttreten von

NaStraG, Formvorschriften – AnpassungsG und TransPuG, ZGR 2003, 21 vd.

Moroğlu, E; Türk Ticaret Kanunu`na göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Üçüncü Baskı, İstanbul 2001.

Noack Ulrich; Hauptversammlung der Aktiengesellschaft und moderne Kommunikationstechnik – aktuelle Bestandsaufnahme und Ausblick, NZG 2003, 241.

Noack Ulrich; Information-Kommunikation-Entscheidung: Zur Corporate Governance der Hauptversammlung europäischer Aktiengesellschaften, Bonn, 2003.

Noack, Ulrich; Moderne Kommunikationsformen vor den Toren des Unternehmensrechts, ZGR 1998, 592, 597.

Palmer, Company Law, 1996, Rdn. 7085.

Poroy, R./ Tekinalp, Ü./ Çamoglu, E.; Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 8. Bası, İstanbul 2002.

Riegger, Bodo; Hauptversammlung im Internet, ZHR 165; 204-218 (2001).

Rossnagel, Alexander; Anerkennung von Prüf- und Bestätigungsstellen nach dem Signaturgesetz, MMR 1999, 75 vd.

Rossnagel, Alexander; Das Signaturgesetz nach zwei Jahren, NJW 1999, 1592.

Schumacher, Stephan; Digitale Signaturen in Deutschland, Europa und den USA, CR 1998, 713 vd.

Schaaf, Andreas; Die Praxis der Hauptversammlung, Basım, Köln 1996.

Schwarz, Günter Christian; Neue Medien im Gesellschaftsrecht, MMR 2003, 23 vd.

Seibert, Ulrich; Das „TransPuG“, NZG 2002, 609.

Seibert, Ulrich; Aktienrechtsnovelle NaStraG tritt in Kraft – Übersicht über das Gesetz und Auszüge aus dem Bericht des Rechtsausschusses, ZIP 2001, 53.

Semler; Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Bd. IV, Aktiengesellschaft, “. Basım 1999, §36, Rdn. 28.

Semler, Johannes; Arbeitshandbuch für die Hauptversammlung, 1999, Rdn. I B 588, 589.

Spindler, Gerald; Internet und Corporate Governance – ein neuer virtueller (T)Raum?, ZGR 2000, 420.

Teoman, Ö; Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983.

Tolley, Company Law, 1996, Rdn. G2002.

Turanboy, A; Varakasız Kıymetli Evrak; Evraksız Kıymetli Evraka veya Kıymet Haklarına doğru, BATİDER (Haziran) 1988, C.XIV, S.3.

Weber, Martin; Der Eintritt des Aktienrechts in das Zeitalter der elektronischen Medien – Das NaStraG in seiner verabschiedeten Fassung, NZG 2001, 337.

Zetsche, Dirk; Die virtuelle Hauptversammlung, Berlin 2002, 325 vd.